കാളിദാസകൃതം [133 SLOKAS]

മേഘദൂതം (കാലിദാസ)

MeghadUta
Kalidasa's Cloud Messenger
PUrvamegha

കശ്ചിത് കാന്താവിരഹഗുരുണാ സ്വാധികാരാത്പ്രമത്തഃ
ശാപേനാസ്തംഗമിതമഹിമാ വർഷഭോഗ്യേണ ഭർതുഃ .
യക്ഷശ്ചക്രേ ജനകതനയാസ്നാനപുണ്യോദകേഷു
സ്നിഗ്ധച്ഛായാതരുഷു വസതിം രാമഗിര്യാശ്രമേഷു .. 1..

തസ്മിന്നദ്രൗ കതിചിദബലാവിപ്രയുക്തഃ സ കാമീ
നീത്വാ മാസാൻ കനകവലയഭ്രംശരിക്തപ്രകോഷ്ഠഃ .
ആഷാഢസ്യ പ്രശ~~മ~~മദിവസേ മേഘമാശ്ലിഷ്ടസാനും (പ്രശമ)
വപ്രക്രീഡാപരിണതഗജപ്രേക്ഷണീയം ദദർശ .. 2..

തസ്യ സ്ഥിത്വാ കഥമപി പുരഃ കൗതുകാധാനഹേതോഃ
അന്തർബാഷ്പശ്ചിരമനുചരോ രാജരാജസ്യ ദധ്യൗ .
മേഘാലോകേ ഭവതി സുഖിനോഽപ്യന്യഥാവൃത്തി ചേതഃ
കണ്ഠാശ്ലേഷപ്രണയിനി ജനേ കിം പുനർദൂരസംസ്ഥേ .. 3..

പ്രത്യാസന്നേ നഭസി ദയിതാജീവിതാലംബനാർഥീ
ജീമൂതേന സ്വകുശലമയീം ഹാരയിഷ്യൻ പ്രവൃത്തിം .
സ പ്രത്യഗ്രൈഃ കുടജകുസുമൈഃ കല്പിതാർഘായ തസ്മൈ
പ്രീതഃ പ്രീതിപ്രമുഖവചനം സ്വാഗതം വ്യാജഹാര .. 4..

ധൂമജ്യോതിഃ സലിലമരുതാം സംനിപാതഃ ക്വ മേഘഃ
സന്ദേശാർഥാഃ ക്വ പടുകരണൈഃ പ്രാണിഭിഃ പ്രാപണീയാഃ .
ഇത്യൗത്സുക്യാദപരിഗണയൻ ഗുഹ്യകസ്തം യയാചേ
കാമാർതാ ഹി പ്രകൃതികൃപണാശ്ചേതനാചേതനേഷു .. 5..

ജാതം വംശേ ഭുവനവിദിതേ പുഷ്കരാവർതകാനാം
ജാനാമി ത്വാം പ്രകൃതിപുരുഷം കാമരൂപം മഘോനഃ .
തേനാർഥിത്വം ത്വയി വിധിവശാദ്ദൂരബന്ധുർഗതോഽഹം
യാച്ഞാ മോഘാ വരമധിഗുണേ നാധമേ ലബ്ധകാമാ .. 6..

സന്തപ്താനാം ത്വമസി ശരണം തത് പയോദ പ്രിയായാഃ
സന്ദേശം മേ ഹര ധനപതിക്രോധവിശ്ലേഷിതസ്യ .
ഗന്തവ്യാ തേ വസതിരലകാ നാമ യക്ഷേശ്വരാണാം
ബാഹ്യോദ്യാനസ്ഥിതഹരശിരശ്ചന്ദ്രികാധൗതഹർമ്യാ 7..

ത്വാമാരൂഢം പവനപദവീമുദ്ഗൃഹീതാലകാന്താഃ
പ്രേക്ഷിഷ്യന്തേ പഥികവനിതാഃ പ്രത്യയാദാശ്വസന്ത്യഃ .
കഃ സംനദ്ധേ വിരഹവിധുരാം ത്വയ്യുപേക്ഷേത ജായാം
ന സ്യാദന്യോഽപ്യഹമിവ ജനോ യഃ പരാധീനവൃത്തിഃ .. 8..

മന്ദം മന്ദം നുദതി പവനശ്ചാനുകൂലോ യഥാ ത്വാം
വാമശ്ചായം നദതി മധുരം ചാതകസ്തേ സഗന്ധഃ .
ഗർഭാധാനക്ഷണപരിചയാന്നൂനമാബദ്ധമാലാഃ

സേവിഷ്യന്തേ നയനസുഭഗം ഖേ ഭവന്തം ബലാകാഃ .. 9..

താം ചാവശ്യം ദിവസഗണനാതത്പരാമേകപത്നീം
അവ്യാപന്നാമവിഹതഗതിർദ്രക്ഷ്യസി ഭ്രാതൃജായാം .
ആശാബന്ധഃ കുസുമസദൃശം പ്രായശോ ഹ്യംഗനാനാം
സദ്യഃപാതി പ്രണയി ഹൃദയം വിപ്രയോഗേ രുണദ്ധി .. 10..

കർതും യച്ച പ്രഭവതി മഹീമുച്ഛിലിന്ധ്രാമവന്ധ്യാം
തച്ഛ്രുത്വാ തേ ശ്രവണസുഭഗം ഗർജിതം മാനസോത്കാഃ .
ആ കൈലാസാദ്ബിസകിസലയച്ഛേദപാഥേയവന്തഃ
സമ്പത്സ്യന്തേ നഭസി ഭവതോ രാജഹംസാഃ സഹായാഃ .. 11..

ആപൃച്ഛസ്വ പ്രിയസഖമമും തുംഗമാലിംഗ്യ ശൈലം
വന്ദ്യൈഃ പുംസാം രഘുപതിപദൈരങ്കിതം മേഖലാസു .
കാലേ കാലേ ഭവതി ഭവതോ യസ്യ സംയോഗമേത്യ
സ്നേഹവ്യക്തിശ്ചിരവിരഹജം മുഞ്ചതോ വാഷ്പമുഷ്ണം .. 12..

മാർഗം താവച്ഛൃണു കഥയതസ്ത്വത്പ്രയാണാനുരൂപം
സന്ദേശം മേ തദനു ജലദ ശ്രോഷ്യസി ശ്രോത്രപേയം .
ഖിന്നഃ ഖിന്നഃ ശിഖരിഷു പദം ന്യസ്യ ഗന്താസി യത്ര
ക്ഷീനഃ ക്ഷീണഃ പരിലഘു പയഃ സ്രോതസം ചോപഭുജ്യ .. 13..

അദ്രേഃ ശൃംഗം ഹരതി പവനഃ കിം-സ്വിദിത്യുന്മുഖീഭിർ
ദൃഷ്ടോത്സാഹച്ചകിതചകിതം മുഗ്ധസിദ്ധാംഗനാഭിഃ .
സ്ഥാനാദസ്മാത് സരസനിചുലാദുത്പതോദങ്മുഖഃ ഖം
ദിങ്നാഗാനാം പഥി പരിഹരൻ സ്ഥൂലഹസ്താവലേപാൻ .. 14..

രത്നച്ഛായാവ്യതികര ഇവ പ്രേക്ഷ്യമേതത് പുരസ്താദ്
വല്മീകാഗ്രാത് പ്രഭവതി ധനുഷ്ഖണ്ഡമാഖണ്ഡലസ്യ .
യേന ശ്യാമം വപുരതിതരാം കാന്തിമാപത്സ്യതേ തേ
ബർഹേണേവ സ്ഫുരിതരുചിനാ ഗോപവേശസ്യ വിഷ്ണോഃ .. 15..

ത്വയ്യായത്തം കൃഷിഫലമിതി ഭ്രൂവിലാസാനഭിജ്ഞൈഃ
പ്രീതിസ്നിഗ്ധൈർജനപദവധൂലോചനൈഃ പീയമാനഃ .
സദ്യഃസീരോത്കഷണസുരഭി ക്ഷേത്രമാരുഹ്യ മാലം
കിഞ്ചിത്പശ്ചാദ്വ്രജ ലഘുഗതിർഭൂയ ഏവോത്തരേണ .. 16..

ത്വാമാസാരപ്രശമിതവനോപപ്ലവം സാധു മൂർധ്നാ
വക്ഷ്യത്യധ്വശ്രമപരിഗതം സാനുമാനാമ്രകൂടഃ .
ന ക്ഷുദ്രോഽപി പ്രഥമസുകൃതാപേക്ഷയാ സംശ്രയായ
പ്രാപ്തേ മിത്രേ ഭവതി വിമുഖഃ കിം പുനര്യസ്തഥോച്ചൈഃ .. 17..

ഛന്നോപാന്തഃ പരിണതഫലദ്യോതിഭിഃ കാനനാമ്രൈഃ
ത്വയ്യാരൂഢേ ശിഖരമചലഃ സ്നിഗ്ധവേണീസവർണേ .
നൂനം യാസ്യത്യമരമിഥുനപ്രേക്ഷണീയമവസ്ഥാം
മധ്യേ ശ്യാമഃ സ്തന ഇവ ഭുവഃ ശേഷവിസ്താരപാണ്ഡുഃ .. 18..

സ്ഥിത്വാ തസ്മിൻ വനചരവധൂഭുക്തകുഞ്ജേ മുഹൂർതം
തോയോത്സർഗദ്രുതതരഗതിസ്തത്പരം വർത്മ തീർണഃ .
രേവാം ദ്രക്ഷ്യസ്യുപലവിഷമേ വിന്ധ്യപാദേ വിശീർണാം
ഭക്തിച്ഛേദൈരിവ വിരചിതാം ഭൂതിമംഗേ ഗജസ്യ .. 19..

തസ്യാസ്തിക്തൈർവനഗജമദൈർവാസിതം വാന്തവൃഷ്ടിഃ
ജംബൂകുഞ്ജപ്രതിഹതരയം തോയമാദായ ഗച്ഛേഃ .
അന്തഃസാരം ഘന തുലയിതും നാനിലഃ ശക്ഷ്യതി ത്വാം
രിക്തഃ സർവോ ഭവതി ഹി ലഘുഃ പൂർണതാ ഗൗരവായ .. 20..

നീപം ദൃഷ്ട്വാ ഹരിതകപിശം കേസരൈരർധരൂഢൈഃ
ആവിർഭൂതപ്രഥമമുകുലാഃ കന്ദലീശ്ചാനുകച്ഛം .
ജഗ്ധ്വാരണ്യേഷ്വധികസുരഭിം ഗന്ധമാഘ്രായ ചോർവ്യാഃ
സാരംഗാസ്തേ ജലലവമുചഃ സൂചയിഷ്യന്തി മാർഗം .. 21..

ഉത്പശ്യാമി ദ്രുതമപി സഖേ മത്പ്രിയാർഥം യിയാസോഃ
കാലക്ഷേപം കകുഭസുരഭൗ പർവതേ പർവതേ തേ .
ശുക്ലാപാംഗൈഃ സജലനയനൈഃ സ്വാഗതീകൃത്യ കേകാഃ
പ്രത്യുദ്യാതഃ കഥമപി ഭവാൻ ഗന്തുമാശു വ്യവസ്യേത് .. 22..

പാണ്ഡുച്ഛായോപവനവൃതയഃ കേതകൈഃ സൂചിഭിന്നൈഃ
നീഡാരംഭൈർഗൃഹബലിഭുജാമാകുലഗ്രാമചൈത്യാഃ .
ത്വയ്യാസന്നേ പരിണതഫലശ്യാമജംബൂവനാന്താഃ
സമ്പത്സ്യന്തേ കതിപയദിനസ്ഥായിഹംസാ ദശാർണാഃ .. 23..

തേഷാം ദിക്ഷു പ്രഥിതവിദിശാലക്ഷണാം രാജധാനീം
ഗത്വാ സദ്യഃ ഫലമവികലം കാമുകത്വസ്യ ലബ്ധാ .
തീരോപാന്തസ്തനിതസുഭഗം പാസ്യസി സ്വാദു യസ്മാത്
സഭ്രൂഭംഗം മുഖമിവ പയോ വേത്രവത്യാശ്ചലോർമി .. 24..

നീചൈരാഖ്യം ഗിരിമധിവസേസ്തത്ര വിശ്രാമഹേതോഃ
ത്വത്സമ്പർകാത് പുലകിതമിവ പ്രൗഢപുഷ്പൈഃ കദംബൈഃ .
യഃ പണ്യസ്ത്രീരതിപരിമലോദ്ഗാരിഭിർനാഗരാണാം
ഉദ്ദാമാനി പ്രഥയതി ശിലാവേശ്മഭിര്യൗവനാനി .. 25..

വിശ്രാന്തഃ സൻ വ്രജ വനനദീതീരജാതാനി സിഞ്ചന്ന്
ഉദ്യാനാനാം നവജലകണൈര്യൂഥികാജാലകാനി .
ഗണ്ഡസ്വേദാപനയനരുജാക്ലാന്തകർണോത്പലാനാം
ഛായാദാനാത് ക്ഷണപരിചിതഃ പുഷ്പലാവീമുഖാനാം .. 26..

വക്രഃ പന്ഥാ യദപി ഭവതഃ പ്രസ്ഥിതസ്യോത്തരാശാം
സൗധോത്സംഗപ്രണയവിമുഖോ മാ സ്മ ഭൂരുജ്ജയിന്യാഃ .
വിദ്യുദ്ദാമസ്ഫുരിതചകിതൈസ്തത്ര പൗരാംഗനാനാം
ലോലാപാംഗൈര്യദി ന രമസേ ലോചനൈർവഞ്ചിതോഽസി .. 27..

വീചിക്ഷോഭസ്തനിതവിഹഗശ്രേണികാഞ്ചീഗുണായാഃ
സംസർപന്ത്യാഃ സ്ഖലിതസുഭഗം ദർശിതാവർതനാഭേഃ .
നിർവിന്ധ്യായാഃ പഥി ഭവ രസാഭ്യന്തരഃ സന്നിപത്യ
സ്ത്രീണാമാദ്യം പ്രണയവചനം വിഭ്രമോ ഹി പ്രിയേഷു .. 28..

വേണീഭൂതപ്രതനുസലിലാസാവതീതസ്യ സിന്ധുഃ
പാണ്ഡുച്ഛായാ തടരുഹതരുഭ്രംശിഭിർജീർണപർണൈഃ .
സൗഭാഗ്യം തേ സുഭഗ വിരഹാവസ്ഥയാ വ്യഞ്ജയന്തീ
കാർശ്യം യേന ത്യജതി വിധിനാ സ ത്വയൈവോപപാദ്യഃ .. 29..

പ്രാപ്യാവന്തീനുദയനകഥാകോവിദഗ്രാമവൃദ്ധാൻ
പൂർവോദ്ദിഷ്ടാമനുസര പുരീം ശ്രീവിശാലാം വിശാലാം .

സ്വല്പീഭൂതേ സുചരിതഫലേ സ്വർഗിണാം ഗാം ഗതാനാം
ശേഷൈഃ പുണ്യൈർഹൃതമിവ ദിവഃ കാന്തിമത് ഖണ്ഡമേകം .. 30..

ദീർഘീകുർവൻ പടു മദകലം കൂജിതം സാരസാനാം
പ്രത്യൂഷേഷു സ്ഫുടിതകമലാമോദമൈത്രീകഷായഃ .
യത്ര സ്ത്രീണാം ഹരതി സുരതഗ്ലാനിമംഗാനുകൂലഃ
ശിപ്രാവാതഃ പ്രിയതമ ഇവ പ്രാർഥനാചാടുകാരഃ .. 31..

ജാലോദ്ഗീർണൈരുപചിതവപുഃ കേശസംസ്കാരധൂപൈഃ
ബന്ധുപ്രീത്യാ ഭവനശിഖിഭിർദത്തനൃത്ത്യോപഹാരഃ .
ഹർമ്യേഷ്വസ്യാഃ കുസുമസുരഭിഷ്വധ്വഖേദം നയേഥാ
ലക്ഷ്മീം പശ്യംല്ലലിതവനിതാപാദരാഗാങ്കിതേഷു .. 32..

(നീത്വാ രാത്രിം ലലിതവനിതാപാദരാഗാങ്കിതേഷു .. 32..)
ഭർതുഃ കണ്ഠച്ഛവിരിതി ഗണൈഃ സാദരം വീക്ഷ്യമാണഃ
പുണ്യം യായാസ്ത്രിഭുവനഗുരോർധാമ ചണ്ഡീശ്വരസ്യ .
ധൂതോദ്യാനം കുവലയരജോഗന്ധിഭിർഗന്ധവത്യാഃ
തോയക്രീഡാനിരതയുവതിസ്നാനതിക്തൈർമരുദ്ഭിഃ .. 33..

അപ്യന്യസ്മിഞ് ജലധര മഹാകാലമാസാദ്യ കാലേ
സ്ഥാതവ്യം തേ നയനവിഷയം യാവദത്യേതി ഭാനുഃ .
കുർവൻ സന്ധ്യാബലിപടഹതാം ശൂലിനഃ ശ്ലാഘനീയാം
ആമന്ദ്രാണാം ഫലമവികലം ലപ്സ്യസേ ഗർജിതാനാം .. 34..

പാദന്യാസൈഃ ക്വണിതരശനാസ്തത്ര ലീലാവധൂതൈ
രത്നച്ഛായാഖചിതവലിഭിശ്ചാമരൈഃ ക്ലാന്തഹസ്താഃ .
വേശ്യാസ്ത്വത്തോ നഖപദസുഖാൻ പ്രാപ്യ വർഷാഗ്രബിന്ദൂൻ
ആമോക്ഷ്യന്തേ ത്വയി മധുകരശ്രേണിദീർഘാൻ കടാക്ഷാൻ .. 35..

പശ്ചാദുച്ചൈർഭുജതരുവനം മണ്ഡലേനാഭിലീനഃ
സാന്ധ്യം തേജഃ പ്രതിനവജപാപുഷ്പരക്തം ദധാനഃ .
നൃത്യാരംഭേ ഹര പശുപതേരാർദ്രനാഗാജിനേച്ഛാം
ശാന്തോദ്വേഗസ്തിമിതനയനം ദൃഷ്ടഭക്തിർഭവാന്യാ .. 36..

ഗച്ഛന്തീനാം രമണവസതിം യോഷിതാം തത്ര നക്തം
രുദ്ധാലോകേ നരപതിപഥേ സൂചിഭേദ്യൈസ്തമോഭിഃ .
സൗദാമിന്യാ കനകനികഷസ്നിഗ്ധയാ ദർശയോർവീം
തോയോത്സർഗസ്തനിതമുഖരോ മാ സ്മ ഭൂർവിക്ലവാസ്താഃ .. 37..

താം കസ്യാം ചിദ് ഭവനവലഭൗ സുപ്തപാരാവതായാം
നീത്വാ രാത്രിം ചിരവിലസനാത് ഖിന്നവിദ്യുത്കലത്രഃ .
ദൃഷ്ടേ സൂര്യേ പുനരപി ഭവാൻ വാഹയേദധ്വശേഷം
മന്ദായന്തേ ന ഖലു സുഹൃദാമഭ്യുപേതാർഥകൃത്യാഃ .. 38..

തസ്മിൻ കാലേ നയനസലിലം യോഷിതാം ഖണ്ഡിതാനാം
ശാന്തിം നേയം പ്രണയിഭിരതോ വർത്മ ഭാനോസ്ത്യജാശു .
പ്രാലേയാസ്രം കമലവദനാത് സോഽപി ഹർതും നലിന്യാഃ
പ്രത്യാവൃത്തസ്ത്വയി കരരുധി സ്യാദനല്പാഭ്യസൂയഃ .. 39..

ഗംഭീരായാഃ പയസി സരിതശ്ചേതസീവ പ്രസന്നേ
ഛായാത്മാപി പ്രകൃതിസുഭഗോ ലപ്സ്യതേ തേ പ്രവേശം .
തസ്മാത് തസ്യാഃ കുമുദവിശദാന്യർഹസി ത്വം ന ധൈര്യാൻ

മോഘീകർതും ചടുലശഫരോദ്വർതനപ്രേക്ഷിതാനി .. 40..

തസ്യാഃ കിം ചിത് കരധൃതമിവ പ്രാപ്തവാനീരശാഖം
നീത്വാ നീലം സലിലവസനം മുക്തരോധോനിതംബം .
പ്രസ്ഥാനം തേ കഥമപി സഖേ ലംബമാനസ്യ ഭാവി
ജ്ഞാതാസ്വാദോ വിവൃതജഘനാം കോ വിഹാതും സമർഥഃ .. 41..

ത്വന്നിഷ്യന്ദോച്ഛ്വസിതവസുധാഗന്ധസമ്പർകരമ്യഃ
സ്രോതോരന്ധ്രധ്വനിതസുഭഗം ദന്തിഭിഃ പീയമാനഃ .
നീചൈർവാസ്യത്യുപജിഗമിഷോർദേവപൂർവം ഗിരിം തേ
ശീതോ വായുഃ പരിണമയിതാ കാനനോദുംബരാണാം .. 42..

തത്ര സ്കന്ദം നിയതവസതിം പുഷ്പമേഘീകൃതാത്മാ
പുഷ്പാസാരൈഃ സ്നപയതു ഭവാൻ വ്യോമഗംഗാജലാർദ്രൈഃ .
രക്ഷാഹേതോർനവശശിഭൃതാ വാസവീനാം ചമൂനാം
അത്യാദിത്യം ഹുതവഹമുഖേ സംഭൃതം തദ് ധി തേജഃ .. 43..

ജ്യോതിർലേഖാവലയി ഗലിതം യസ്യ ബർഹം ഭവാനീ
പുത്രപ്രേമ്ണാ കുവലയപദപ്രാപി കർണേ കരോതി .
ധൗതാപാംഗം ഹരശശിരുചാ പാവകേസ്തം മയൂരം
പശ്ചാദദ്രിഗ്രഹണഗുരുഭിർഗർജിതൈർനർതയേഥാഃ .. 44..

ആരാധ്യൈനം ശരവണഭവം ദേവമുല്ലംഘിതാധ്വാ
സിദ്ധദ്വന്ദ്വൈർജലകണഭയാദ്വീണിഭിർമുക്തമാർഗഃ .
വ്യാലംബേഥാഃ സുരഭിതനയാലംഭജാം മാനയിഷ്യൻ
സ്രോതോമൂർത്യാ ഭുവി പരിണതാം രന്തിദേവസ്യ കീർതിം .. 45..

ത്വയ്യാദാതും ജലമവനതേ ശാർങ്ഗിണോ വർണചൗരേ
തസ്യാഃ സിന്ധോഃ പൃഥുമപി തനും ദൂരഭാവാത് പ്രവാഹം .
പ്രേക്ഷിഷ്യന്തേ ഗഗനഗതയോ നൂനമാവർജ്യ ദൃഷ്ടീഃ
ഏകം മുക്താഗുണമിവ ഭുവഃ സ്ഥൂലമധ്യേന്ദ്രനീലം .. 46..

താമുത്തീര്യ വ്രജ പരിചിതഭ്രൂലതാവിഭ്രമാണാം
പക്ഷ്മോത്ക്ഷേപാദുപരിവിലസത്കൃഷ്ണശാരപ്രഭാണാം .
കുന്ദക്ഷേപാനുഗമധുകരശ്രീമുഷാമാത്മബിംബം
പാത്രീകുർവൻ ദശപുരവധൂനേത്രകൗതൂഹലാനാം .. 47..

ബ്രഹ്മാവർതം ജനപദമധശ്ഛായയാ ഗാഹമാനഃ
ക്ഷേത്രം ക്ഷത്രപ്രധനപിശുനം കൗരവം തദ് ഭജേഥാഃ .
രാജന്യാനാം ശിതശരശതൈര്യത്ര ഗാണ്ഡീവധന്വാ
ധാരാപാതൈസ്ത്വമിവ കമലാന്യഭ്യവർഷന്മുഖാനി .. 48..

ഹിത്വാ ഹാലാമഭിമതരസാം രേവതീലോചനാങ്കാം
ബന്ധുപ്രീത്യാ സമരവിമുഖോ ലാംഗലീ യാഃ സിഷേവേ .
കൃത്വാ താസാമഭിഗമമപാം സൗമ്യ സാരസ്വതീനാം
അന്തഃശുദ്ധസ്ത്വമപി ഭവിതാ വർണമാത്രേണ കൃഷ്ണഃ .. 49..

തസ്മാദ് ഗച്ഛേരനുകനഖലം ശൈലരാജാവതീർണാം
ജഹ്നോഃ കന്യാം സഗരതനയസ്വർഗസോപാനപങ്ക്തിം .
ഗൗരീവക്ത്രഭ്രുകുടിരചനാം യാ വിഹസ്യേവ ഫേനൈഃ
ശംഭോഃ കേശഗ്രഹണമകരോദിന്ദുലഗ്നോർമിഹസ്താ .. 50..

തസ്യാഃ പാതും സുരഗജ ഇവ വ്യോമ്നി പൂർവാർധലംബീ
ത്വം ചേദച്ഛസ്ഫടികവിശദം തർകയേസ്തിര്യഗംഭഃ .
സംസർപന്ത്യാ സപദി ഭവതഃ സ്രോതസി ഛായയാസൗ
സ്യാദസ്ഥാനോപഗതയമുനാസംഗമേവാഭിരാമാ .. 51..

ആസീനാനാം സുരഭിതശിലം നാഭിഗന്ധൈർമൃഗാണാം
തസ്യാ ഏവ പ്രഭവമചലം പ്രാപ്യ ഗൗരം തുഷാരൈഃ .
വക്ഷ്യസ്യധ്വശ്രമവിനയനേ തസ്യ ശൃംഗേ നിഷണ്ണഃ
ശോഭാം ശുഭ്രത്രിനയനവൃഷോത്ഖാതപങ്കോപമേയാം .. 52..

തം ചേദ് വായൗ സരതി സരലസ്കന്ധസംഘട്ടജന്മാ
ബാധേതോൽകാക്ഷപിതചമരീബാലഭാരോ ദവാഗ്നിഃ .
അർഹസ്യേനം ശമയിതുമലം വാരിധാരാസഹസ്രൈഃ
ആപന്നാർതിപ്രശമനഫലാഃ സമ്പദോ ഹ്യുത്തമാനാം .. 53..

(യേ ത്വാം മുക്തധ്വനിമസഹനാഃ കായഭംഗായ തസ്മിൻ
ദർപോത്സേകാദുപരി ശരഭാ ലംഘയിഷ്യന്ത്യലംഘ്യം .)
യേ സംരംഭോത്പതനരഭസാഃ സ്വാംഗഭംഗായ തസ്മിൻ
മുക്താധ്വാന സപദി ശരഭാ ലംഘയേയുർഭവന്തം .
താൻ കുർവീഥാസ്തുമുലകരകാവൃഷ്ടിഹാസാവകീർണാൻ
കേ വാ ന സ്യുഃ പരിഭവപദം നിഷ്ഫലാരംഭയത്നാഃ .. 54..

തത്ര വ്യക്തം ദൃഷദി ചരണന്യാസമർധേന്ദുമൗലേഃ
ശശ്വത് സിദ്ധൈരുപഹൃതബലിം ഭക്തിനമ്രഃ പരീയാഃ .
യസ്മിൻ ദൃഷ്ടേ കരണവിഗമാദൂർധ്വമുദ്ധൂതപാപാഃ
സങ്കല്പന്തേ സ്ഥിരഗണപദപ്രാപ്തയേ ശ്രദ്ദധാനാഃ .. 55..

ശബ്ദായന്തേ മധുരമനിലൈഃ കീചകാഃ പൂര്യമാണാഃ
സംസക്താഭിസ്ത്രിപുരവിജയോ ഗീയതേ കിംനരീഭിഃ .
നിർഹ്രാദീ തേ മുരജ ഇവ ചേത് കന്ദരേഷു ധ്വനിഃ സ്യാത്
സംഗീതാർഥോ നനു പശുപതേസ്തത്ര ഭാവീ സമഗ്രഃ .. 56..

പ്രാലേയാദ്രേരുപതടമതിക്രമ്യ താംസ്താൻ വിശേഷാൻ
ഹംസദ്വാരം ഭൃഗുപതിയശോവർത്മ യത് ക്രൗഞ്ചരന്ധ്രം .
തേനോദീചീം ദിശമനുസരേസ്തിര്യഗായാമശോഭീ
ശ്യാമഃ പാദോ ബലിനിയമനാഭ്യുദ്യതസ്യേവ വിഷ്ണോഃ .. 57..

ഗത്വാ ചോർധ്വം ദശമുഖഭുജോച്ഛ്വാസിതപ്രസ്ഥസന്ധേഃ
കൈലാസസ്യ ത്രിദശവനിതാദർപണസ്യാതിഥിഃ സ്യാഃ .
ശൃംഗോച്ഛ്രായൈഃ കുമുദവിശദൈര്യോ വിതത്യ സ്ഥിതഃ ഖം
രാശീഭൂതഃ പ്രതിദിനമിവ ത്ര്യംബകസ്യാട്ടഹാസഃ .. 58..

ഉത്പശ്യാമി ത്വയി തടഗതേ സ്നിഗ്ധഭിന്നാഞ്ജനാഭേ
സദ്യഃകൃത്തദ്വിരദദശനച്ഛേദഗൗരസ്യ തസ്യ .
ശോഭാമദ്രേഃ സ്തിമിതനയനപ്രേക്ഷണീയാം ഭവിത്രീം
അംസന്യസ്തേ സതി ഹലഭൃതോ മേചകേ വാസസീവ .. 59..

ഹിത്വാ തസ്മിൻഭുജഗവലയം ശംഭുനാ ദത്തഹസ്താ
ക്രീഡാശൈലേ യദി ച വിചരേത് പാദചാരേണ ഗൗരീ .
ഭംഗീഭക്ത്യാ വിരചിതവപുഃ സ്തംഭിതാന്തർജലൗഘഃ
സോപാനത്വം കുരു മണിതടാരോഹണായാഗ്രയായീ .. 60..

തത്രാവശ്യം വലയകുലിശോദ്ധട്ടനോഗ്ദീർണതോയം
നേഷ്യന്തി ത്വാം സുരയുവതയോ യന്ത്രധാരാഗൃഹത്വം .
താഭ്യോ മോക്ഷസ്തവ യദി സഖേ ഘർമലബ്ധസ്യ ന സ്യാത്
ക്രീഡാലോലാഃ ശ്രവണപരുഷൈർഗർജിതൈർഭായയേസ്താഃ .. 61..

ഹേമാംഭോജപ്രസവി സലിലം മാനസസ്യാദദാനഃ
കുർവൻ കാമാത് ക്ഷണമുഖപടപ്രീതിമൈരാവതസ്യ .
ധുന്വൻകല്പദ്രുമകിസലയാന്യംശുകാനീവ വാതൈഃ
നാനാചേഷ്ടൈർജലദ ലലിതൈർനിർവിശേസ്തം നഗേന്ദ്രം .. 62..

(ധുന്വൻ വാതൈഃ സജലപൃഷതൈഃ കല്പവൃക്ഷാംശുകാനി
ച്ഛായാഭിന്നഃ സ്ഫടികവിശദം നിർവിശേഃ പർവതം തം .. 62..)
തഷ്യോത്സംഗേ പ്രണയിന ഇവ സ്രസ്തഗംഗാദുകൂലാം
ന ത്വം ദൃഷ്ട്വാ ന പുനരലകാം ജ്ഞാസ്യസേ കാമചാരിൻ .
യാ വഃ കാലേ വഹതി സലിലോദ്ഗാരമുച്ചൈർവിമാനാ
മുക്താജാലഗ്രഥിതമലകം കാമിനീവാഭ്രവൃന്ദം .. 63..

Uttaramegha

വിദ്യുത്വന്തം ലലിതവനിതാഃ സേന്ദ്രചാപം സചിത്രാഃ
സംഗീതായ പ്രഹതമുരജാഃ സ്നിഗ്ധഗംഭീരഘോഷം .
അന്തസ്തോയം മണിമയഭുവസ്തുംഗമഭ്രംലിഹാഗ്രാഃ
പ്രാസാദാസ്ത്വാം തുലയിതുമലം യത്ര തൈസ്തൈർവിശേഷൈഃ .. 64..

ഹസ്തേ ലീലാകമലമലകേ ബാലകുന്ദാനുവിദ്ധം
നീതാ ലോധ്രപ്രസവരജസാ പാണ്ഡുതാമാനനേ ശ്രീഃ .
ചൂഡാപാശേ നവകുരബകം ചാരു കർണേ ശിരീഷം
സീമന്തേ ച ത്വദുപഗമജം യത്ര നീപം വധൂനാം .. 65..

ആനന്ദോത്ഥം നയനസലിലം യത്ര നാന്യൈർനിമിത്തൈഃ
നാന്യസ്താപഃ കുസുമശരജാദിഷ്ടസംയോഗസാധ്യാത് .
നാപ്യന്യസ്മാത്പ്രണയകലഹാദ്വിപ്രയോഗോപപത്തിഃ
വിത്തേശാനാം ന ച ഖലു വയോ യൗവനാദന്യദസ്തി .. 66..

യസ്യാം യക്ഷാഃ സിതമണിമയാന്യേത്യ ഹർമ്യസ്ഥലാനി
ജ്യോതിശ്ഛായാകുസുമരചിതാന്യുത്തമസ്ത്രീസഹായാഃ .
ആസേവന്തേ മധു രതിഫലം കല്പവൃക്ഷപ്രസൂതം
ത്വദ്ഗംഭീരധ്വനിഷു ശനകൈഃ പുഷ്കരേഷ്വാഹതേഷു .. 67..

മന്ദാകിന്യാഃ സലിലശിശിരൈഃ സേവ്യമാനാ മരുദ്ഭിഃ
മന്ദാരാണാമനുതടരുഹാം ഛായയാ വാരിതോഷ്ണാഃ .
അന്വേഷ്ടവ്യൈഃ കനകസികതമുഷ്ടിനിക്ഷേപഗൂഢൈഃ
സക്രീഡന്തേ മണിഭിരമരപ്രാർഥിതാ യത്ര കന്യാഃ .. 68..

നീവീബന്ധോച്ഛ്വസിതശിഥിലം യത്ര ബിംബാധരാണാം
ക്ഷൗമം രാഗാദനിഭൃതകരേഷ്വാക്ഷിപത്സു പ്രിയേഷു .
അർചിഷ്ടുംഗാനഭിമുഖമപി പ്രാപ്യ രത്നപ്രദീപാൻ
ഹ്രീമൂഢാനാം ഭവതി വിഫലപ്രേരണച്ചൂർണമുഷ്ടിഃ .. 69..

നേത്രാ നീതാഃ സതതഗതിനാ യദ്വിമാനാഗ്രഭൂമീഃ
ആലേഖ്യാനാം നവജലകണൈർദോഷമുത്പാദ്യ സദ്യഃ .

ശങ്കാസ്പൃഷ്ടാ ഇവ ജലമുചസ്ത്വാദൃശാ ജാലമാർഗൈഃ
  ധൂമോദ്ഗാരാനുകൃതിനിപുണാ ജർജരാ നിഷ്പതന്തി .. 70..

യത്ര സ്ത്രീണാം പ്രിയതമഭുജാലിംഗനോച്ഛ്വാസിതാനാം
  അംഗഗ്ലാനിം സുരതജനിതാം തന്തുജാലാവലംബാഃ .
ത്വത്സംരോധാപഗമവിശദൈശ്ചന്ദ്രപാദൈർനിശീഥേ
  വ്യാലുമ്പന്തി സ്ഫുടജലലവസ്യന്ദിനശ്ചന്ദ്രകാന്താഃ .. 71..

അക്ഷയ്യാന്തർഭവനനിധയഃ പ്രത്യഹം രക്തകണ്ഠൈഃ
  ഉദ്ഗായദ്ഭിർധനപതിയശഃ കിംനരൈര്യത്ര സാർധം .
വൈഭ്രാജാഖ്യം വിബുധവനിതാവാരമുഖ്യാസഹായാ
  ബദ്ധാലാപാ ബഹിരുപവനം കാമിനോ നിർവിശന്തി .. 72..

ഗത്യുത്കമ്പാദലകപതിതൈര്യത്ര മന്ദാരപുഷ്പൈഃ
  പത്രച്ഛേദൈഃ കനകകമലൈഃ കർണവിഭ്രംശിഭിശ്ച .
മുക്താജാലൈഃ സ്തനപരിസരശ്ഛിന്നസൂത്രൈശ്ച ഹാരൈഃ
  നൈശോ മാർഗഃ സവിതുരുദയേ സൂച്യതേ കാമിനീനാം .. 73..

മത്വാ ദേവം ധനപതിസഖം യത്ര സാക്ഷാദ് വസന്തം
  പ്രായശ്ചാപം ന വഹതി ഭയാൻ മന്മഥഃ ഷട്പദജ്യം .
സഭ്രൂഭംഗപ്രഹിതനയനൈഃ കാമിലക്ഷ്യേഷ്വമോഘൈഃ
  തസ്യാരംഭശ്ചതുരവനിതാവിഭ്രമൈരേവ സിദ്ധഃ .. 74..

വാസശ്ചിത്രം മധു നയനയോർവിഭ്രമാദേശദക്ഷം
  പുഷ്പോദ്ഭേദം സഹ കിസലയൈർഭൂഷണാനാം വികല്പാൻ .
ലാക്ഷാരാഗം ചരണകമലന്യാസയോഗ്യം ച യസ്യാം
  ഏകഃ സൂതേ സകലമബലാമണ്ഡനം കല്പവൃക്ഷഃ .. 75..

തത്രാഗാരം ധനപതിഗൃഹാനുത്തരേണാസ്മദീയം
  ദൂരാല്ലക്ഷ്യം സുരപതിധനുശ്ചാരുണാ തോരണേന .
യസ്യോപാന്തേ കൃതകതനയഃ കാന്തയാ വർധിതോ മേ
  ഹസ്തപ്രാപ്യസ്തബകനമിതോ ബാലമന്ദാരവൃക്ഷഃ .. 76..

വാപീ ചാസ്മിൻ മരകതശിലാബദ്ധസോപാനമാർഗാ
  ഹൈമൈശ്ഛന്നാ വികചകമലൈഃ സ്നിഗ്ധവൈദൂര്യനാലൈഃ .
യസ്യാസ്തോയേ കൃതവസതയോ മാനസം സംനികൃഷ്ടം
  ന ധ്യാസ്യന്തി വ്യപഗതശുചസ്ത്വാമപി പ്രേക്ഷ്യ ഹംസാഃ .. 77..

തസ്യാസ്തീരേ രചിതശിഖരഃ പേശലൈരിന്ദ്രനീലൈഃ
  ക്രീഡാശൈലഃ കനകകദലീവേഷ്ടനപ്രേക്ഷണീയഃ .
മദ്ഗേഹിന്യാഃ പ്രിയ ഇതി സഖേ ചേതസാ കാതരേണ
  പ്രേക്ഷ്യോപാന്തസ്ഫുരിതതഡിതം ത്വാം തമേവ സ്മരാമി .. 78..

രക്താശോകശ്ചലകിസലയഃ കേസരശ്ചാത്ര കാന്തഃ
  പ്രത്യാസന്നൗ കുരബകവൃതേർമാധവീമണ്ഡപസ്യ .
ഏകഃ സഖ്യാസ്തവ സഹ മയാ വാമപാദാഭിലാഷീ
  കാങ്ക്ഷത്യന്യോ വദനമദിരാം ദോഹദച്ഛദ്മനാസ്യാഃ .. 79..

തന്മധ്യേ ച സ്ഫടികഫലകാ കാഞ്ചനീ വാസയഷ്ടിഃ
  മൂലേ ബദ്ധാ മണിഭിരനതിപ്രൗഢവംശപ്രകാശൈഃ .
താലൈഃ ശിഞ്ജാവലയസുഭഗൈർനർതിതഃ കാന്തയാ മേ
  യാമധ്യാസ്തേ ദിവസവിഗമേ നീലകണ്ഠഃ സുഹൃദ് വഃ .. 80..

ഏഭിഃ സാധോ ഹൃദയനിഹിതൈർലക്ഷണൈർലക്ഷയേഥാ
 ദ്വാരോപാന്തേ ലിഖിതവപുഷൗ ശംഖപദ്മൗ ച ദൃഷ്ട്വാ .
ക്ഷാമച്ഛായം ഭവനമധുനാ മദ്വിയോഗേന നൂനം
 സൂര്യാപായേ ന ഖലു കമലം പുഷ്യതി സ്വാമഭിഖ്യാം .. 81..

ഗത്വാ സദ്യഃ കലഭതനുതാം ശീഘ്രസമ്പാതഹേതോഃ
 ക്രീഡാശൈലേ പ്രഥമകഥിതേ രമ്യസാണൗ നിഷണ്ണഃ .
അർഹസ്യന്തർഭവനപതിതാം കർതുമല്പാല്പഭാസം
 ഖദ്യോതാലീവിലസിതനിഭാം വിദ്യുദുന്മേഷദൃഷ്ടിം .. 82..

തന്വീ ശ്യാമാ ശിഖരദശനാ പക്വബിംബാധരോഷ്ഠീ
 മധ്യേ ക്ഷാമാ ചകിതഹരിണീപ്രേക്ഷണാ നിമ്നനാഭിഃ .
ശ്രോണീഭാരാദലസഗമനാ സ്തോകനമ്രാ സ്തനാഭ്യാം
 യാ തത്ര സ്യാദ് യുവതിവിഷയേ സൃഷ്ടിരാദ്യേവ ധാതുഃ .. 83..

താം ജാനീഥാഃ പരിമിതകഥാം ജീവിതം മേ ദ്വിതീയം
 ദൂരീഭൂതേ മയി സഹചരേ ചക്രവാകീമിവൈകാം .
ഗാഢോത്കണ്ഠാം ഗുരുഷു ദിവസേഷ്വേഷു ഗച്ഛത്സു ബാലാം
 ജാതാം മന്യേ ശിശിരമഥിതാം പദ്മിനീം വാന്യരൂപാം .. 84..

നൂനം തസ്യാഃ പ്രബലരുദിതോച്ഛൂനനേത്രം പ്രിയായാ
 നിഃശ്വാസാനാമശിശിരതയാ ഭിന്നവർണാധരോഷ്ഠം .
ഹസ്തന്യസ്തം മുഖമസകലവ്യക്തി ലംബാലകത്വാദ്
 ഇന്ദോർദൈന്യം ത്വദനുസരണക്ലിഷ്ടകാന്തേർബിഭർതി .. 85..

ആലോകേ തേ നിപതതി പുരാ സാ ബലിവ്യാകുലാ വാ
 മത്സാദൃശ്യം വിരഹതനു വാ ഭാവഗമ്യം ലിഖന്തീ .
പൃച്ഛന്തീ വാ മധുരവചനാം ശാരികാം പഞ്ജരസ്ഥാം
 കച്ചിത് ഭർതുഃ സ്മരസി രസികേ ത്വം ഹി തസ്യ പ്രിയേതി .. 86..

ഉത്സംഗേ വാ മലിനവസനേ സോമ്യ നിക്ഷിപ്യ വീണാം
 മദ്ഗോത്രാങ്കം വിരചിതപദം ഗേയമുദ്ഗാതുകാമാ .
തന്ത്രീമാർദ്രാം നയനസലിലൈഃ സാരയിത്വാ കഥം ചിദ്
 ഭൂയോ ഭൂയഃ സ്വയമപി കൃതാം മൂർച്ഛനാം വിസ്മരന്തീ .. 87..

ശേഷാൻ മാസാൻ വിരഹദിവസപ്രസ്ഥാപിതസ്യാവധേർവാ
 വിന്യസ്യന്തീ ഭുവി ഗണനയാ ദേഹലീദത്തപുഷ്പൈഃ .
~~(സംയോഗം)~~ മത്സംഗം വാ ഹൃദയനിഹിതാരംഭമാസ്വാദയന്തീ
 പ്രായേണൈതേ രമണവിരഹേഷ്വംഗനാനാം വിനോദാഃ .. 88..

സവ്യാപാരാമഹനി ന തഥാ പീഡയേന്മദ്വിയോഗഃ
 ശങ്കേ രാത്രൗ ഗുരുതരശുചം നിർവിനോദാം സഖീം തേ .
മത്സന്ദേശൈഃ സുഖയിതുമലം പശ്യ സാധ്വീം നിശീഥേ
 താമുന്നിദ്രാമവനിശയനാം സൗധവാതായനസ്ഥഃ .. 89..

ആധിക്ഷാമാം വിരഹശയനേ സംനിഷണ്ണൈകപാർശ്വാം
 പ്രാചീമൂലേ തനുമിവ കലാമാത്രശേഷാം ഹിമാംശോഃ .
നീതാ രാത്രിഃ ക്ഷണ ഇവ മയാ സാർധമിച്ഛാരതൈര്യാ
 താമേവോഷ്ണൈർവിരഹമഹതീമശ്രുഭിര്യാപയന്തീം .. 90..

 പാദാനിന്ദോരമൃതശിശിരാൻ ജാലമാർഗപ്രവിഷ്ടാൻ

പൂർവപ്രീത്യാ ഗതമഭിമുഖം സംനിവൃത്തം തഥൈവ .
ചക്ഷുഃ ഖേദാത് സലിലഗുരുഭിഃ പക്ഷ്മഭിശ്ഛാദയന്തീം
സാഭ്രേഽഹ്നീവ സ്ഥലകമലിനീം ന പ്രബുദ്ധാം ന സുപ്താം .. 91..

നിഃശ്വാസേനാധരകിസലയക്ലേശിനാ വിക്ഷിപന്തീം
ശുദ്ധസ്നാനാത് പരുഷമലകം നൂനമാഗണ്ഡലംബം .
മത്സംഭോഗഃ കഥമുപനയേത് സ്വപ്നജോഽപീതി നിദ്രാം
ആകാങ്ക്ഷന്തീം നയനസലിലോത്പീഡരുദ്ധാവകാശാം .. 92..

ആദ്യേ ബദ്ധാ വിരഹദിവസേ യാ ശിഖാ ദാമ ഹിത്വാ
ശാപസ്യാന്തേ വിഗലിതശുചാ താം മയോദ്വേഷ്ടനീയാം .
സ്പർശക്ലിഷ്ടാമയമിതനഖേനാസകൃത് സാരയന്തീം
ഗണ്ഡാഭോഗാത് കഠിനവിഷമാമേകവേണീം കരേണ .. 93..

സാ സംന്യസ്താഭരണമബലാ പേശലം ധാരയന്തീ
ശയ്യോത്സംഗേ നിഹിതമസകൃദ് ദുഃഖദുഃഖേന ഗാത്രം .
ത്വാമപ്യസ്രം നവജലമയം മോചയിഷ്യത്യവശ്യം
പ്രായഃ സർവോ ഭവതി കരുണാവൃത്തിരാർദ്രാന്തരാത്മാ .. 94..

ജാനേ സഖ്യാസ്തവ മയി മനഃ സംഭൃതസ്നേഹമസ്മാദ്
ഇത്ഥംഭൂതാം പ്രഥമവിരഹേ താമഹം തർകയാമി .
വാചാലം മാം ന ഖലു സുഭഗംമന്യഭാവഃ കരോതി
പ്രത്യക്ഷം തേ നിഖിലമചിരാദ് ഭ്രാതരുക്തം മയാ യത് .. 95..

രുദ്ധാപാംഗപ്രസരമലകൈരഞ്ജനസ്നേഹശൂന്യം
പ്രത്യാദേശാദപി ച മധുനോ വിഷ്മൃതഭ്രൂവിലാസം .
ത്വയ്യാസന്നേ നയനമുപരിസ്പന്ദി ശങ്കേ മൃഗാക്ഷ്യാ
മീനക്ഷോഭാച്ചലകുവലയശ്രീതുലാമേഷ്യതീതി .. 96..

വാമശ്ചാസ്യാഃ കരരുഹപദൈർമുച്യമാനോ മദീയൈഃ
മുക്താജാലം ചിരപരിചിതം ത്യാജിതോ ദൈവഗത്യാ .
സംഭോഗാന്തേ മമ സമുചിതോ ഹസ്തസംവാഹനാനാം
യാസ്യത്യൂരുഃ സരസകദലീസ്തംഭഗൗരശ്ചലത്വം .. 97..

തസ്മിൻ കാലേ ജലദ യദി സാ ലബ്ധനിദ്രാസുഖാ സ്യാദ്
അന്വാസ്യൈനാം സ്തനിതവിമുഖോ യാമമാത്രം സഹസ്വ .
മാ ഭൂദസ്യാഃ പ്രണയിനി മയി സ്വപ്നലബ്ധേ കഥം ചിത്
സദ്യഃ കണ്ഠച്യുതഭുജലതാഗ്രന്ഥി ഗാഢോപഗൂഢം .. 98..

താമുത്ഥാപ്യ സ്വജലകണികാശീതലേനാനിലേന
പ്രത്യാശ്വസ്താം സമമഭിനവൈർജാലകൈർമാലതീനാം .
വിദ്യുദ്ഗർഭഃ സ്തിമിതനയനാം ത്വത്സനാഥേ ഗവാക്ഷേ
വക്തും ധീരസ്തനിതവചനൈർമാനിനീം പ്രക്രമേഥാഃ .. 99..

ഭർതുർമിത്രം പ്രിയമവിധവേ വിദ്ധി മാമംബുവാഹം
തത്സന്ദേശൈർഹൃദയനിഹിതൈരാഗതം ത്വത്സമീപം .
യോ വൃന്ദാനി ത്വരയതി പഥി ശ്രാമ്യതാം പ്രോഷിതാനാം
മന്ദ്രസ്നിഗ്ധൈർധ്വനിഭിരബലാവേണിമോക്ഷോത്സുകാനി .. 100..

ഇത്യാഖ്യാതേ പവനതനയം മൈഥിലീവോന്മുഖീ സാ
ത്വാമുത്കണ്ഠോച്ഛ്വസിതഹൃദയാ വീക്ഷ്യ സംഭാവ്യ ചൈവ .
ശ്രോഷ്യത്യസ്മാത് പരമവഹിതാ സൗമ്യ സീമന്തിനീനാം

കാന്തോദന്തഃ സുഹൃദുപനതഃ സംഗമാത്കിഞ്ചിദൂനഃ .. 101..

താമായുഷ്മൻ മമ ച വചനാദാത്മനഃ ചോപകർതും
ബ്രൂയാദേവം തവ സഹചരോ രാമഗിര്യാശ്രമസ്ഥഃ .
അവ്യാപന്നഃ കുശലമബലേ പൃച്ഛതി ത്വാം വിയുക്തഃ
പൂർവാഭാഷ്യം സുലഭവിപദാം പ്രാണിനാമേതദേവ .. 102..

അംഗേനാംഗം പ്രതനു തനുനാ ഗാഢതപ്തേന തപ്തം
സാസ്രേണാശ്രുദ്രുതമവിരതോത്കണ്ഠമുത്കണ്ഠിതേന .
ഉഷ്ണോച്ഛ്വാസം സമധികതരോച്ഛ്വാസിനാ ദൂരവർതീ
സങ്കല്പൈസ്തൈർവിശതി വിധിനാ വൈരിണാ രുദ്ധമാർഗഃ .. 103..

ശബ്ദാഖ്യേയം യദപി കില തേ യഃ സഖീനാം പുരസ്താത്
കർണേ ലോലഃ കഥയിതുമഭൂദാനനസ്പർശലോഭാത് .
സോഽതിക്രാന്തഃ ശ്രവണവിഷയം ലോചനാഭ്യാമദൃഷ്ടഃ
ത്വാമുത്കണ്ഠാവിരചിതപദം മന്മുഖേനേദമാഹ .. 104..

ശ്യാമാസ്വംഗം ചകിതഹരിണീപ്രേക്ഷണേ ദൃഷ്ടിപാതം
വക്ത്രച്ഛായാം ശശിനി ശിഖിനാം ബർഹഭാരേഷു കേശാൻ .
ഉത്പശ്യാമി പ്രതനുഷു നദീവീചിഷു ഭ്രൂവിലാസാൻ
ഹന്തൈകസ്മിൻക്വചിദപി ന തേ ചണ്ഡി സാദൃശ്യമസ്തി .. 105..

ത്വാമാലിഖ്യ പ്രണയകുപിതാ ധാതുരാഗൈഃ ശിലായാം
ആത്മാനം തേ ചരണപതിതം യാവദിച്ഛാമി കർതും .
അസ്രൈസ്താവൻ മുഹുരുപചിതൈർദൃഷ്ടിരാലുപ്യതേ മേ
ക്രൂരസ്തസ്മിന്നപി ന സഹതേ സംഗമം നൗ കൃതാന്തഃ .. 106..

മാമാകാശപ്രണിഹിതഭുജം നിർദയാശ്ലേഷഹേതോഃ
ലബ്ധായാസ്തേ കഥമപി മയാ സ്വപ്നസന്ദർശനേഷു .
പശ്യന്തീനാം ന ഖലു ബഹുശോ ന സ്ഥലീദേവതാനാം
മുക്താസ്ഥൂലാസ്തരുകിസലയേഷ്വശ്രുലേശാഃ പതന്തി .. 107..

ധാരാസിക്തസ്ഥലസുരഭിണസ്ത്വന്മുഖസ്യാസ്യ ബാലേ
ദൂരീഭൂതം പ്രതനുമപി മാം പഞ്ചബാണഃ ക്ഷിണോതി .
ധർമാന്തേഽസ്മിന്വിഗണയ കഥം വാസരാണി വ്രജേയുഃ
ദിക്സംസക്തപ്രവിതതഘനവ്യസ്തസൂര്യാതപാനി .. 108..

ഭിത്ത്വാ സദ്യഃ കിസലയപുടാൻ ദേവദാരുദ്രുമാണാം
യേ തത്ക്ഷീരസ്രുതിസുരഭയോ ദക്ഷിണേന പ്രവൃത്താഃ .
ആലിംഗ്യന്തേ ഗുണവതി മയാ തേ തുഷാരാദ്രിവാതാഃ
പൂർവസ്പൃഷ്ടം യദി കില ഭവേദംഗമേഭിസ്തവേതി .. 109..

സങ്ക്ഷിപ്യേത ക്ഷണ ഇവ കഥം ദീർഘയാമാ ത്രിയാമാ
സർവാവസ്ഥാസ്വഹരപി കഥം മന്ദമന്ദാതപം സ്യാത് .
ഇത്ഥം ചേതശ്ചടുലനയനേ ദുർലഭപ്രാർഥനം മേ
ഗാഢോഷ്മാഭിഃ കൃതമശരണം ത്വദ്വിയോഗവ്യഥാഭിഃ .. 110..

നന്വാത്മാനം ബഹു വിഗണയന്നാത്മനൈവാവലംബേ
തത് കല്യാണി ത്വമപി നിതരാം മാ ഗമഃ കാതരത്വം .
കസ്യാത്യന്തം സുഖമുപനതം ദുഃഖമേകാന്തതോ വാ
നീചൈർഗച്ഛത്യുപരി ച ദശാ ചക്രനേമിക്രമേണ .. 111..

ശാപാന്തോ മേ ഭുജഗശയനാദുത്ഥിതേ ശാർങ്ഗപാണൗ
 ശേഷാന്മാസാൻ ഗമയ ചതുരോ ലോചനേ മീലയിത്വാ .
പശ്ചാദാവാം വിരഹഗുണിതം തം തമാത്മാഭിലാഷം
 നിർവേക്ഷ്യാവഃ പരിണതശരച്ചന്ദ്രികാസു ക്ഷപാസു .. 112..

ഭൂയശ്ചാഹ ത്വമപി ശയനേ കണ്ഠലഗ്നാ പുരാ മേ
 നിദ്രാം ഗത്വാ കിമപി രുദതീ സസ്വനം വിപ്രബുദ്ധാ .
സാന്തർഹാസം കഥിതമസകൃത് പൃച്ഛതശ്ച ത്വയാ മേ
 ദൃഷ്ടഃ സ്വപ്നേ കിതവ രമയൻ കാമപി ത്വം മയേതി .. 113..

ഏതസ്മാൻ മാം കുശലിനമഭിജ്ഞാനദാനാദ് വിദിത്വാ
 മാ കൗലീനാച്ചകിതനയനേ മയ്യവിശ്വാസിനീ ഭൂഃ .
സ്നേഹാനാഹുഃ കിമപി വിരഹേ ധ്വംസിനസ്തേ ത്വഭോഗാദ്
 ഇഷ്ടേ വസ്തുന്യുപചിതരസാഃ പ്രേമരാശീഭവന്തി .. 114..

ആശ്വാസ്യൈവം പ്രഥമവിരഹോദഗ്രശോകാം സഖീം തേ
 ശൈലാദാശു ത്രിനയനവൃഷോത്ഖാതകൂടാന്നിവൃത്തഃ .
സാഭിജ്ഞാനപ്രഹിതകുശലൈസ്തദ്വചോഭിർമമാപി
 പ്രാതഃ കുന്ദപ്രസവശിഥിലം ജീവിതം ധാരയേഥാഃ .. 115..

കച്ചിത് സോമ്യ വ്യവസിതമിദം ബന്ധുകൃത്യം ത്വയാ മേ
 പ്രത്യാദേശാന്ന ഖലു ഭവതോ ധീരതാം കല്പയാമി .
നിഃശബ്ദോഽപി പ്രദിശസി ജലം യാചിതശ്ചാതകേഭ്യഃ
 പ്രത്യുക്തം ഹി പ്രണയിഷു സതാമീപ്സിതാർഥക്രിയൈവ .. 116..

ഏതത് കൃത്വാ പ്രിയമനുചിതപ്രാർഥനാവർത്മനോ മേ
 സൗഹർദാദ് വാ വിധുര ഇതി വാ മയ്യനുക്രോശബുദ്ധ്യാ .
ഇഷ്ടാൻ ദേശാൻ വിചര ജലദ പ്രാവൃഷാ സംഭൃതശ്രീഃ
 മാ ഭൂദേവം ക്ഷണമപി ച തേ വിദ്യുതാ വിപ്രയോഗഃ .. 117..

അധ്വക്ലാന്തം പ്രതിമുഖഗതം സാനുമാനാമ്രകൂടഃ
 തുംഗേന ത്വാം ജലദ ശിരസാ വക്ഷ്യതി ശ്ലാഘമാനഃ .
ആസാരേണ ത്വമപി ശമയേസ്തസ്യ നൈദാഘമഗ്നിം
 സദ്ഭാവാർദ്രഃ ഫലതി ന ചിരേണോപകാരോ മഹത്സു .. ? .. 118

അംഭോബിന്ദുഗ്രഹണചതുരാംശ്ചാതകാൻ വീക്ഷമാണാഃ
 ശ്രേണീഭൂതാഃ പരിഗണനയാ നിർദിശന്തോ ബലാകാഃ .
ത്വാമാസാദ്യ സ്തനിതസമയേ മാനയിഷ്യന്തി സിദ്ധാഃ
 സോത്കമ്പാനി പ്രിയസഹചരീസംഭ്രമാലിംഗിതാനി .. ? .. 119

ഹാരാംസ്താരാംസ്തരലഗുടികാൻ കോടിശഃ ശംഖശുക്തീഃ
 ശഷ്പശ്യാമാൻ മരകതമണീനുന്മയൂഖപ്രരോഹാൻ .
ദൃഷ്ട്വാ യസ്യാം വിപണിരചിതാൻ വിദ്രുമാണാം ച ഭംഗാൻ
 സംലക്ഷ്യന്തേ സലിലനിധയസ്തോയമാത്രാവശേഷാഃ .. ? .. 120

പ്രദ്യോതസ്യ പ്രിയദുഹിതരം വത്സരാജോഽത്ര ജഹ്രേ
 ഹൈമം താലദ്രുമവനമഭൂദത്ര തസ്യൈവ രാജ്ഞഃ .
അത്രോദ്ഭ്രാന്തഃ കില നലഗിരിഃ സ്തംഭമുത്പാട്യ ദർപാദ്
 ഇത്യാഗന്തൂൻ രമയതി ജനോ യത്ര ബന്ധൂനഭിജ്ഞാഃ .. ? .. 121

പത്ത്രശ്യാമാ ദിനകരഹയസ്പർധിനോ യത്ര വാഹാഃ
 ശൈലോദഗ്രാസ്ത്വമിവ കരിണോ വൃഷ്ടിമന്തഃ പ്രഭേദാത് .

യോധാഗ്രണ്യഃ പ്രതിദശമുഖം സംയുഗേ തസ്ഥിവാംസഃ
പ്രത്യാദിഷ്ടാഭരണരുചയശ്ചന്ദ്രഹാസവ്രണാങ്കൈഃ .. ? .. 122

യത്രോന്മത്തഭ്രമരമുഖരാഃ പാദപാ നിത്യപുഷ്പാ
ഹംസശ്രേണീരചിതരശനാ നിത്യപദ്മാ നലിന്യഃ .
കേകോത്കണ്ഠാ ഭവനശിഖിനോ നിത്യഭാസ്വത്കലാപാ
നിത്യജ്യോത്സ്നാഃ പ്രതിഹതതമോവൃത്തിരമ്യാഃ പ്രദോഷാഃ .. ? .. 123

അക്ഷയ്യാന്തർഭവനനിധയഃ പ്രത്യഹം രക്തകണ്ഠൈഃ
ഉദ്ഗായദ്ഭിർധനപതിയശഃ കിംനരൈര്യത്ര സാർധം .
വൈഭ്രാജാഖ്യം വിബുധവനിതാവാരമുഖ്യാസഹായാ
ബദ്ധാലാപാ ബഹിരുപവനം കാമിനോ നിർവിശന്തി .. ? .. 124

വാസശ്ചിത്രം മധു നയനയോർവിഭ്രമാദേശദക്ഷം
പുഷ്പോദ്ഭേദം സഹ കിസലയൈർഭൂഷണാനാം വികല്പം .
ലാക്ഷാരാഗം ചരണകമലന്യാസയോഗ്യം ച യസ്യാം
ഏകഃ സൂതേ സകലമബലാമണ്ഡനം കല്പവൃക്ഷഃ .. ? .. 125

സ്നിഗ്ധാഃ സഖ്യഃ ക്ഷണമപി ദിവാ താം ന മോക്ഷ്യന്തി തന്വീം
ഏകപ്രഖ്യാ ഭവതി ഹി ജഗത്യംഗനാനാം പ്രവൃത്തിഃ .
സ ത്വം രാത്രൗ ജലദ ശയനാസന്നവാതായനസ്ഥഃ
കാന്താം സുപ്തേ സതി പരിജനേ വീതനിദ്രാമുപേയാഃ .. ? .. 126

അന്വേഷ്ടവ്യാമവനിശയനേ സന്നികീർണൈകപാർശ്വാം
തത്പര്യന്തപ്രഗലിതലവൈശ്ഛിന്നജാലൈരിവാസ്രൈഃ .
ഭൂയോ ഭൂയഃ കഠിനവിഷമാം സാരയന്തീം കപോലാത്
ആമോക്തവ്യാമയമിതനഖേനൈകവേണീം കരേണ .. ? .. 127

ധാരാസിക്തസ്ഥലസുരഭിണസ്ത്വന്മുഖസ്യാസ്യ ബാലേ
ദൂരീഭൂതം പ്രതനുമപി മാം പഞ്ചബാണഃ ക്ഷിണോതി .
ഘർമാന്തേഽസ്മിൻ വിഗണയ കഥം വാസരാണി വ്രജേയുഃ
ദിക്സംസക്തപ്രവിതതഘനവ്യസ്തസൂര്യാതപാനി .. ? .. 128

ഇത്യാഖ്യാതേ സുരപതിസഖഃ ശൈലകുല്യാപുരീഷു
സ്ഥിത്വാ സ്ഥിത്വാ ധനപതിപുരീം വാസരൈഃ കൈശ്ചിദാപ .
മത്വാഗാരം കനകരുചിരം ലക്ഷണൈഃ പൂർവമുക്തൈഃ
തസ്യോത്സംഗേ ക്ഷിതിതലഗതാം താം ച ദീനാം ദദർശ .. ? .. 129

തസ്മാദദ്രേർനിഗദിതുമഥോ ശീഘ്രമേത്യാലകായാം
യക്ഷാഗാരം വിഗലിതനിഭം ദിഷ്ടചിഹ്നൈർവിദിത്വാ .
യത് സന്ദിഷ്ടം പ്രണയമധുരം ഗുഹ്യകേന പ്രയത്നാത്
തദ്ഗേഹിന്യാഃ സകലമവദത് കാമരൂപീ പയോദഃ .. ? .. 130

തത്സന്ദേശം ജലധരവരോ ദിവ്യവാചാഽഽചചക്ഷേ
പ്രാണാംസ്തസ്യാ ജനഹിതരതോ രക്ഷിതും യക്ഷവധ്വാഃ .
പ്രാപ്യോദന്തം പ്രമുദിതമനാഃ സാപി തസ്ഥൗ സ്വഭർതുഃ
കേഷാം ന സ്യാദവിതഥഫലാ പ്രാർഥനാ ഹ്യുത്തമേഷു .. ? .. 131

ശ്രുത്വാ വാർത്താം ജലദകഥിതാം താം ധനേശോഽപി സദ്യഃ
ശാപസ്യാന്തം സദയഹൃദയഃ സംവിധായാസ്തകോപഃ .
സംയോജ്യൈതൗ വിഗലിതശുചൗ ദമ്പതീ ഹൃഷ്ടചിത്തൗ
ഭോഗാനിഷ്ടാനവിരതസുഖം ഭോജയാമാസ ശശ്വത് .. ? .. 132

ഇത്ഥംഭൂതം സുരചിതപദം മേഘദൂതാഭിധാനം
കാമക്രീഡാവിരഹിതജനേ വിപ്രയോഗേ വിനോദഃ .
മേഘസ്യാസ്മിന്നതിനിപുണതാ ബുദ്ധിഭാവഃ കവീനാം
നത്വാര്യായാശ്ചരണകമലം കാലിദാസശ്ചകാര .. ? ..

133

ഇതി മേഘദൂതം സമ്പുർണം .

Encoded and proofread by Avinash Sathaye sohum at ms.uky.edu
OR Jost Gippert gippert at em.uni-frankfurt.de

% Text title : meghadUta (kAlidAsa)
% File name : meghanew.itx
% itxtitle : meghadUta (kAlidAsarachitam)
% engtitle : meghadUta (kAlidAsa)
% Category : major_works, kAlidAsa
% Location : doc_z_misc_major_works
% Sublocation : major_works
% Texttype : pramukha
% Language : Sanskrit
% Subject : philosophy/hinduism/religion
% Transliterated by : Avinash Sathaye sohum at ms.uky.edu
% Proofread by : Avinash Sathaye sohum at ms.uky.edu
% Indexextra : (Scans 1, 2, 3, Audio Series, Videos 1, 2, Video Sanskrit, English, Thesis, mar
Marathi videos 1, 2)
% Latest update : January 26, 2023
% Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om
% Site access : https://sanskritdocuments.org